

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

ILLUSTRERAD TIDNING

IDUN

FÖR · KVINNAN · OCH · HEMMET

HUFVUDREDAKTÖR OCH ANSV. UTGIFVARE: FRITHIOF HELLBERG.

FÖRFATTARINNAN FRÖKEN ELISABETH KUYLENSTIERNAN I SITT ARBETS-
RUM. FOTO FÖR IDUN AF HOFFOTOGRAF A. BLÖMBERG.

ETT KÅSERI OM ELISABETH KUYLENSTIERNAN.

FÖR DEN som tycker om att använda bilder skulle man kunna likna Elisabeth Kuylenstiernas författareskap vid en fågel. Hon började liksom en svala, sökande och skygg, med fladdrande präfningsfärder ut öfver lifvets ängder, men också in i dess snår och buskager. Hon vred sitt nätta hufvud åt många håll, samlade upp smått och stort, lekte och näbbades. Det var länge som hon tycktes flyga för flyktens skull, för att hon triffes i den friska luften, som om det roade henne att bruka vingarne utan något bestämdt skönjbart mål. Men hur hon flög af och till, hade hon till sist byggt sig ett bo under en fast murad, borgerlig takås. Man skulle kunnat tro, att hon så skulle slå

sig till ro, men i stället var det just nu den frigjorda tillvaron begynte.

Ty nu hade hon något att värja: sin tanke barn, det som hon sett sig till, drömt och sört sig till bland alla sina i hemlighet plågade systrar. Det kvittade henne lika, om hon rörde upp damm bland ladans sparvar eller väckte oro i snatrande skators läger, modig och stark stred hon för sitt, i den heliga hänsynslöshet, som alltid ger eld åt en intensiv idé.

Eller för att nu tala direkt: när Elisabeth Kuylenstierna skref sin bok »Gungfly», intog hon en bestämd position. Är det något man verkligen vill, går det icke an att vaja och vädja, att söka behaga den ena och icke stöta sig med den andra. Är det något man framför allt måste ha sagdt, säger man det, följderna må bli hvilken som helst. Det var ju förstas bra för Elisabeth Kuylenstierna, att hon hade sitt färdiga rede under den där solida takåsen, att hon med andra ord hunnit för-

skaffa sig ett befast rykte som väl ansedd författarinna — det är en alldeles orimlig skillnad på hvad man kan yttra, då man redan förut är känd, mot då man måste bana sig fram genom obekantskapens poliskedja.

De flesta bokläsare här i landet känna väl till »Gungfly», boken om flickan, som längtade efter kärleken. Det har nog flere böcker skrivits om den saken, men af män med mäns uppfattning. Hvad veta de dock om detta? Det är först då en kvinna trädt i något slags förhållande till en man, som hon yppar sitt känslolif — den jungfruliga själen är för männen en dold gömma. Öppna dörren till den, och det bryskt flammande ljus, som strömmar in, skall visa allt i en annan dager än den blåhvit dallrande, som hvilade där förut.

»En man vet aldrig hvad han förmår väcka upp inom en kvinna. Han förmodar, att hennes passioner alltid äro lika vakna som

hans, och bryr sig ej om att veta, det hon oftast är en Galathea, innan den Pygmalion kommer, som väcker henne ur slumnern.

Sedan börjar blindbocken. Med förbundna ögon söker hon en, *en enda*, men när denne flyr och en annan ifrigt snor sig omkring henne, blir hon trött, tar miste och ropar ett namn — ett namn, som hon aldrig velat.»

Så skrifer Elisabeth Kuylenstierna i sin bok, och dessa rader synas mig vara en sammanfattning af »Gungflys» mening. Det är de allra flesta kvinnors trista saga, detta, om äfven många äro mera rädda, mer försiktiga och kanske äfven mindre varmblodiga.

Hon moraliserar icke. Hvarken i eller mellan de tryckta orden kan man läsa detta, som mången dock skulle finna på sin plats: lek ej med kärleken, ni män! Hon endast berättar, hon anklagar ej. Men hon berättar temperamentsfullt, och i detta fall är det förtjänst.

Här är dock ej stället att granska, hur Elisabeth Kuylenstierna skrifer och icke skrifer. Här är icke frågan om annat än att ge en kontur, och därtill en ganska svag, af henne. Det är sällan man blir mera löjlig, än då man går i god för andra människor. Man vet ingenting om dem, endast deras vandrings ytterlinjer.

För att nu hålla sig till denna bild, så må det sägas, att hon sträcker sina ytterlinjer ganska vida. Rätt som hon är här, så är hon i Köpenhamn eller åtminstone i Skåne. Helst i Skåne, tror jag, hon älskar slättens i sky och vatten förtonande vidder, och i Lund trifs hon särskildt väl. Stockholm har ej vunnit hennes behag, hon tycker det är en liten stad med stort och mycket prat. Hur hon fått den domen klar, vet jag ej, ty hon har rätt mycket arbete, och när man är upptagen af sådant, brukar man se världen från ofvan.

Utom hvad hon själfständigt skrifer är hon Karin Michaelis' och fru Blicher-Clausens auktoriserade öfversättarinna. Som man vet äro dessa båda författarinnor ovanligt produktiva. Dessutom har hon åtagit sig ett uppdrag, för hvilket jag djupt och innerligt beklagar henne: hon har att genomläsa och fälla utslag öfver en stor tidnings inlämnade följetongsromaner.

Hittills har Elisabeth Kuylenstierna gifvit ut fyra böcker: *Beroende*, *Doris Smith*, *Bubblor* och *Gungfly*. Den femte kommer snart.* Jag minns en liten gosse, som föreställde sig att flickor växte som äpplen på trån, och en och annan tror nog, att böcker ha ett lika lättvindigt ursprung. Den som pröfvat på vet dock, hur starkt upptagen man kan vara af ett sådant arbete. Man skrifer inte bara, då man sitter vid sitt bord, man skrifer — i tankarne — ständigt, då man är ensam. Det

* Som bekant pågår hennes senaste arbete »Lifvets röster» för närvarande som följetong i Iduns romanbilaga.

är alldeles storartadt roligt, ty man är kär i sin bok och i alla, som man skildrar. Därför är det nästan en smärta att få en bok färdig. Men ansträngande är det, i synnerhet då man är upptagen af annat vid sidan, och att vid Elisabeth Kuylens tiernas ålder — hon ser ung ut — ha fått fem böcker ifrån sig, när man äfven haft annat att göra, bevisar en beundransvärd arbetskraft.

*

Icke många gånger har jag träffat henne, men ett bestämdt intryck har jag fått: hon ser på lifvet med konstnärsögon. Ej alla göra det, som skriva, måla eller utöfva annan konst, till och med om det sker mycket bra. Och mången, som af yttre eller inre omständigheter icke kommit därefter, kan dock ha den blicken. Om man, litet hvar, lodar sina böjelser, skall man finna att det alltid ges ett slags människor, som man framför andra föredrar att sällskapa med. Vackert folk, litterärt folk, förmögna och inflytelserika, förnäma och soignerade, moralens väktare, vegetarianer, lustiga fyror, som berättar historier — man skall vara bra nog afplanad all individualitet, ifall man tycker lika mycket om dem allesamma. För min ringa del har jag kommit under fund med, att jag icke uthärdar mer än ett slag, och det är just dem, som ha de där konstnärsögonen, sedan må de för resten vara herrar eller damer och stå på hvilken rangskala som helst. Ty de äro de enda godlynta, spirituellt toleranta, fördomsfritt förstående, med ett ord de enda, som man kan ha nöje af att tala med. — Därför är det tråkigt, att Elisabeth Kuylens tierna ämnar flytta från staden.

Alla ha vi fördomar och icke minst de af oss, som i den vägen anse sig så godt som fria. Bland de mest besvärliga är den rätt gängse och besynnerliga fruktan för skrivande damer. Hvad är det då man är så rädd för? Jo, att damen i fråga observerar och reflekterar. Men det göra ju alla människor, med ögon, öron och andra sinnen. Tror någon att han kan intaga den allra skyndsammaste hvardagsmiddag i ett hem, där icke den tjänande Hebe, som bär fatet, omsväfvar honom med sin kritik och sin taxering? Hvarför skulle det vara så antagligt, att värderingen blir mera förmånlig eller ens rättvis, därför att den rinner upp ur oerfarenhetens grunda källa? Tror någon, att han kan tillhandla sig så litet som en cigarr, utan att försäljerskan mäter och väger honom med den våg, där hon lärt sig finna köparne mer och mindre lätta? — »Hon skrifer i alla fall inte,» blir svaret. — Käraste egenkäraste, hvarför skulle man skriva just om er? Och om man så rätt skulle använda en fras af er eller någon liten söt egenhet i ert sätt eller kanske rent af beskriva ert vackra ansikte — något porträtt vill man ju ändå ej ha — är det så farligt det? Har icke Ghirlandajo gifvit dragen af

Ett verksamt skönhetsmedel är det nya toilettpreparatet »Azymolvinaigre» genom dess inverkan på hudåkommor, ekzem, reformar, finnar, hudrodnader, pormaskar, skäggschamp m. m. Mot *hufvudvärk* och *dåsighet* är »Azymolvinaigre» ytterst upptriskande och behagligt. I tvättvattnet och vid bad är »Azymolvinaigre» för muskel- och närvsystemet samt för huden utomordentligt välgörande. Tillverkas under läkarekontroll vid F. Pauli's fabriks, Stockholm.

Halsfluss och katarrala åkommor eller blemmor o. d. i mun och svalg behandlas enligt framstående läkares intyg bäst genom gurgling med F. PAULI'S AZYMOL.

MELLINS FOOD

sitt anstolta florentinska ideal åt den kvinna, som besöker den judiska barnaföderskan? — Tror ni ej, att en ofta dum och pladrande tunga, som nämner ert namn och mera af era familjeangelägenheter, än ni själf har reda på, är tusen gånger farligare? I hvad som skrives kan ni möjligen känna igen er själf, men åt det som säges skulle ni merendels bli mäktade förvånad och ledsen med, ty sådan är nu en gång världen.

Då en skrivande dam ser på er med konstnärsögon, kan ni vara tämligen lugn, ty — om ni är alltför obehaglig, ser hon inte på er alls. Och hon skall, med sin kärlek till det sköna, alltid upptäcka det bästa hos er och låta det andra vara, om hon ens märker det. Säkert skall Elisabeth Kuylens tierna göra så, ty småaktighet finns icke med i hennes karaktäristik. Frånvaron af detta annars så vanliga fel är så anmärkningsvärd hos henne, att man måste nämna om den.

Stort mera vet jag inte om henne. Jo, att hon är diskret och ändå uppriktig, att hon är kunnig och beläst, att hon klar sig väl och för sig väl, att lefnadslusten ibland riktigt strålar af henne. Men det är ändå icke nog. Jag skulle vilja veta mycket mer om henne. Ty hon väcker sympati och intresse. RENÉ.

SKYMNING.

ACK, bed mig ej att tala, när himlen är hög och blå!
Ack, bed mig ej att bika, när du strålar mot mig så!
Ty dagens glödande sol och all den färgrika prakt
och din underbara blick, de ha öfver mig en makt,
som kommer orden att kvävas, långt förr'n de min tunga nått,
och känslorna att bindas, fastän de ha vingar fått.

Men dröj tills dagen somnat och skymningens stund är här,
då stillheten svepes kring oss och solglansen borta är,
då det finaste tankenät väfves mellan dig och mig
och din ande famnar och drar mig oemotståndligt till sig!
Då under den dallrande tystnad jag hör ditt hjärtas slag,
och i genomskinlig klarhet står fram mitt innersta jag.

Då allt, som bundit min frihet, klädt sig i skymningens hamn,
och jag känner den tryggande fullhet, som bor i din famn,
då kommer svaret du bedt om, då talar jag oåtsporad,
och alla hämmande tankar få luft i flödande ord.

Då blir det så ljust inom mig af sällheten att få ge
och gömma djupt i ditt inre den bikt, som ej dag fick se.

MÄRTA STURE.

ETT STEG I DEN RÄTTA RIKTNINGEN. FÖR IDUN AF LAURA FITINGHOFF.

NOG MINNS jag den tiden, den är för öfrigt icke så långt aflägsen, då det ansågs som icke hörande till god ton att i sällskapslifvet afhandla hvad man då helt framt benämnde »pigfrågor». Om en husmoder vid sagda tid kom bort i sällskap, uppskakad och skälvande öfver någon kökstragedi, förbränd mat, förkommet eller på mystiskt sätt alldeles försvunnet husgeråd och därtill hörande persedlar, om hon nyss upptäckt, att hennes betrodde »skatt», den som guld »ärliga» och »renhjärtade», under en längre tid underhållit sin lilla familj och dennas skapare i den egna, enligt fruns tanke oskärade jungfruburen, — ja, så var det att ändå uppträda, som om man kommit uthvilad från det ljufvaste, mest harmoniska af hem, som om tanke och fantasi aldrig sysslat med annat än stor-slagna frågor.

Talade man på den tiden om en »Hedda», en »Nora», en »Hilda», så mötte ingen deltagande blick, ingen diskret framhvisad fråga, om det var kokerskan eller husan med det namnet, som satte sinnet i svallning.

Nej, husmoderstungor dryftade och lade ut företeelser inom litteratur, konst och musik, medan deras hjärtan kanske voro fjärran ifrån dessa områden och deras fantasi sällskapade i den nyupptäckta lilla familjecirkeln i jungfruburen eller arbetade med problemet att sätta ihop ett betyg, frigörande för utfärdaren själf, snärjande för en annan.

Inga telefoner att meddela sig med eller utgjuta sig uti. Kanske vid afskedstagandet endast ett koncentreradt: »Om du visste... hon tar lifvet af mig.»

Vår tids husmödrar och kvinnliga kontorsungdom behöfva inte ens knäppa af sig af-tonkapporna, förrän de kunna komma med den lättande inledningen till den stora samhällsfrågan med ett: »Hvad säger ni om saken? Den, som har min erfarenhet, är gifvet på det klara med den. Ni kan tänka...»

Och ur verkligheten dukas upp historier af den art, att, om man därur äfven skulle kunna frändra en del öfverdrifter, alltsammans dock utvisar, att under det hela döljer sig ett samhällsöndt af allvarligt slag, en kräftska, som ej aflägsnas utan ett operativt ingrepp.

Sätter man sonden till säret, finner man, att det har djupa vidt utgrenade rötter. Mångsekelgammal despotism hos en aristokratisk eller penningdryg öfverklass; en kufvad, bitter, öfveransträngd kroppsarbetare-underklass; missbruk och öfverdrifter på båda sidor; vanvettigt innehållslöst skolpluggande med tomma teorier utan verklighetens barlast eller tillämpning i det dagliga lifvet.

En brytningstid måste komma, och den står för dörren, dock knappast till förmån för den tjänarinneklass, hvars talan därunder föres.

Tvårtom — ledes striden in i den riktning, uti hvilken den nu spårar, förer den till nederlag för den sak, den klass, för hvilken dess härskri höjes. Reflexionerna härvidlag göra sig själfva.

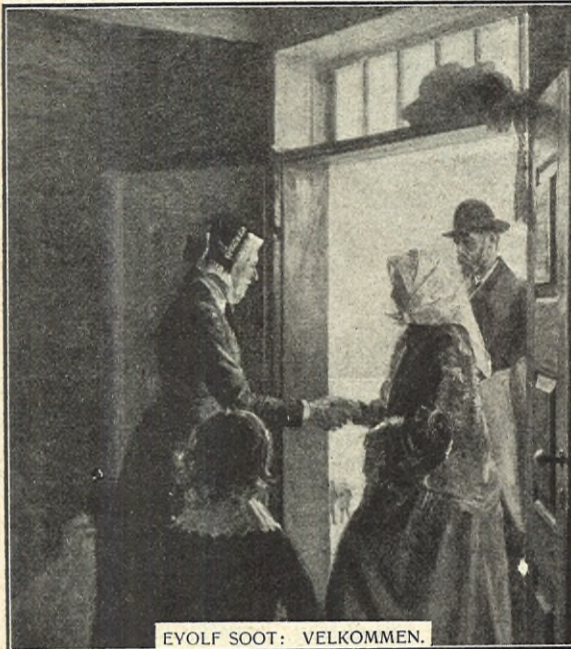
En här af oefarna, okunniga tjänarinnor bibringas en falsk själfkänsla. De läras att framställa fordringar utan något som helst intyg om, att de genom ett plikttröget, väl utfördt arbete gjort sig förtjänta af någon extra förmån.

Det är den ofta om hvarje detalj i den tjänst hon söker okunniga flickan, som framställer frågor och uppsätter villkor, medan den, åtminstone i humanistisk bildning, öfver-

af Läkarekåren erkändt bästa näringsmedel för barn och sjuka.

Finnes på Apoteken samt hos Specierhandlarnae.

PROF gratis och franco från Axel Lennstrand. G E F L E.

EYOLF SOOT: VELKOMMEN.

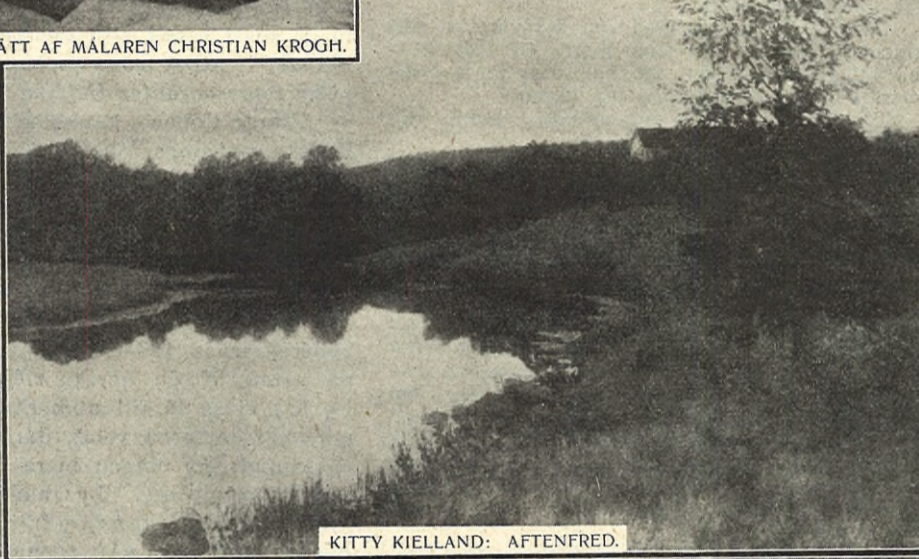
ODA KROGH: PORTRÄTT AF MÅLAREN CHRISTIAN KROGH.

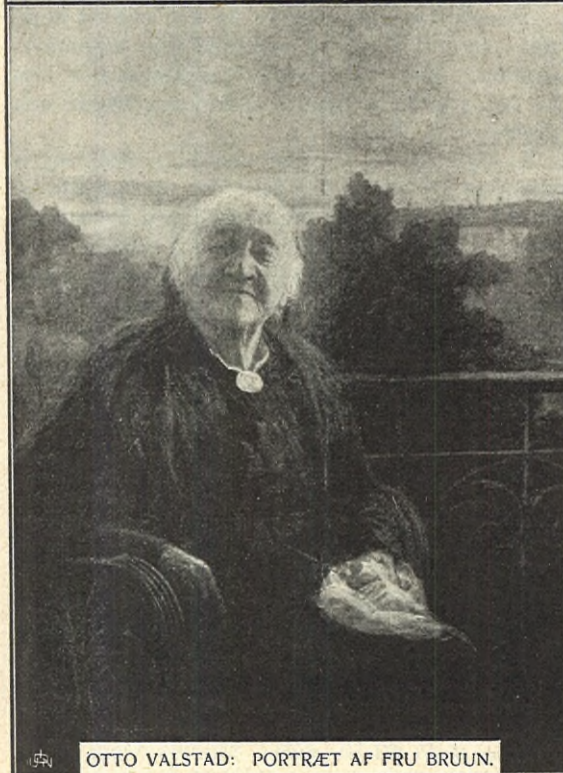
OLGA SEEBERG: VAARSOL I KJØKKENET.

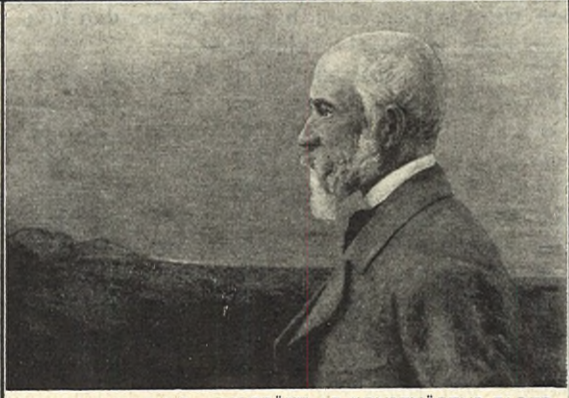
HARRIET BACHER: ALTERGANG I STANGE KIRKE.

KITTY KIELLAND: AFTENFRED.

OTTO VALSTAD: PORTRÆT AF FRU BRUUN.

SIGMUND SINDING: PORTRÄTT AF KONSTNÄRENS FADER.

GEORG STRÖMDAL: FRA JOTUNHEIMEN.

HALFDAN STRÖM: I RESTAURATIONEN.

KEJSAR FRANZ JOSEF OCH HANS HUFVUDSTAD. 1. KEJSERLIGA SLOTTET I WIEN. 2. FRANZENSRING MED RIKSRÅDSBYGGNADEN. 3. GRABEN. 4. STEFANS-
DOMEN. 5. ELISABETHSBRON OCH KARLSKYRKAN. 6. KEJS. HOFOPERAN.

KEJSARSTADEN VID DONAU.

JUST i dessa dagar uppehåller sig konung Oscar i Wien för att aflägga ett kort gästbesök hos kejsar Franz Joseph, innan han fortsätter till Abbazia.

Svenskarne resa nog oftare till Paris än till Österrikes hufvudstad, som dock är väl värd ett besök, äfven den. Men då bör staden helst ses en vacker vårdag, när Wienerwalds gröna kullar bada i sol och den blåa, af skalder och musici besjungna Donau glänser som ett stålband, mjukt slingradt kring stadens arkitekturmassor.

Då är Wien den glada, strålande metropolen, hvars gator vimla af vackra, blonda kvinnor i raffineradt eleganta toaletter, hvars parker lysa af den sydeuropeiska florans blommor och hvars gemytliga folklynne gör en eftermiddagspromenad bland Praterns hundratals örestauranger, där det

sjunges, dansas och haglar wiener-witzar — och naturligtvis drickes öl i oändlighet, till ett nöje, som man måste räkna bland sina kostligaste reseminnen.

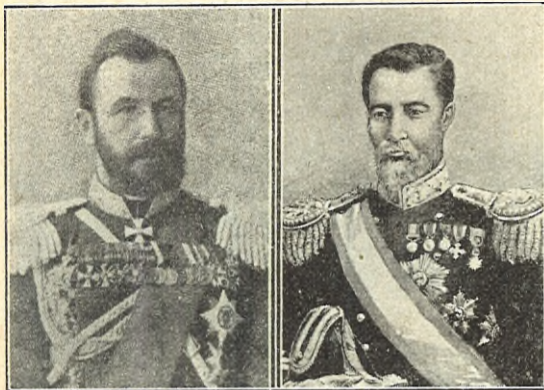
Pratern är Wiens största offentliga park, motsvarande vår Djurgård, men saknande dess idylliska skönhet; i stället utvecklas där, som sagdt, ett pittoreskt folkliif, hvars bästa egenskap är godt humör utan råhet.

I sin egenskap af storstad har Wien naturligtvis en betydlig mängd praktfulla offentliga byggnader, kanske relativt flere än de öfriga germaniska jättstäderna. Och merendels ha dessa palats fått dominerande och fria lägen vid de stora »ringarne» — en rundt det centrala Wien förlöpande kedja af ofantliga, trädplanterade praktgator — hvarigenom deras arkitektur synes vida omkring och ger Wien en alldeles särskild pompös prägel.

Men man går sig snart trött på dessa jättgator, där solhettan kan bringa en till förtviflan, och då är det en vederkvickelse att förflytta sig in bland kvarteren kring Stephans-dömen, där det gamla Wien lockar med skuggiga gator och svala underjordiska vinstugor eller ölkneiper.

Eller ock öfverantvarar man sig åt en elektrisk spårvagn, som rusar i väg utåt landet, upp för Kahlenbergs branter med vinstockar i skrefvorna, där man i den lilla byn, som ligger likt ett örnäste på kullens platå, äter en god middag på en lantlig restaurang och tillbringar aftonen med att se solen gå ned bakom Wienerwalds mjuka höjder och i sista ögonblicket fästa en länge glimmande guldnista vid spetsen af Stephanskyrkans spira.

UR DAGSKRÖNIKAN.

DEN NYUTNÄMDE RYSKE ÖFVERBEFÄLHAFVAREN KURAPATKIN. JAPANSKE AMIRALEN TOKO, SEGRAREN VID PORT ARTHUR.

KRIGSHÄNDELSENA tilldraga sig naturligtvis fortfarande hufvudintresset, ehuru de senaste dagarna ej medfört några nya märkliga episoder; det synes för närvarande råda ett visst lugn på de fientliga makternas operationsplatser, ett lugn, som nog dock blir af kort varaktighet. Vi meddela emellertid här ovan ett par intressanta porträtt till krigskronikan, nämligen af förra ryske krigsministern Kuropatkin, som blifvit utnämnd till kommanderande general för den aktiva ryska hären i Mandschuriet, samt af »Japans Nelson», amiral Toko, hvilken ledt de för rysarnes flotta ödesdigra anfallen på Port Arthur.

Här i Sverige har det fjärran kriget öfvat sina verkningar så till vida som vissa mobiliseringsåtgärder för Gottlands räkning nu börjat vidtagas.

Från dessa begynnande rustningar för vår neutralitets härfande meddela vi en bild af kanonbåten Skagul, tagen, då den i och för utrustning låg vid Skeppsholmen. Främst i fören synas fartygets chef, kapten H. A. M. Eneström, samt sekonden, reservunderlöjtnanten S. J. Isberg.

Äfven af den i dagarna från Petersburg hit anlända japanska ambassadens främste medlem, japanska sändebudet excellensen Shinicbiro Kurino med fru, äro vi i tillfälle lämna en porträttbild, tagen vid ankomsten utanför Hotell Rydberg. Excellensen Kurino kommer att stanna i Stockholm omkring ett 10-tal dagar. Han reser sedan hem till Japan för att konferera med regeringen. Legationen förestås därefter i Stockholm af sekreteraren Kusakabe.

*

FISKARTORPSBACKENS INVIGNING. I det här ligaste vintersöndagsväder firade det idrottsälskande Stockholm i söndags en minnesvärd dag, invigningsdagen af den nya skidbacken vid Fiskartorpet. Det är ett stortadt, i sitt slag enastående byggnadsverk, som Stockholm med denna skidbacke kan lägga till sina öfriga märkvärdigheter. Det har tillkommit på initiativ af Föreningen för skidloppningens främjande och har endast ett motstycke i hela världen, nämligen Holmenkollens skidbacke, hvars nedersta stup eller

nedloppet dock är lägre. Benämningen byggnadsverk är fullt berättigad, i det att backen endast i sin nedre del är naturlig mark, men eljes, såsom af vår lilla skematiska bild bäst åskådliggöres, förfärdigad af trä, timmer och spiror till själfva ställningen och spannen samt tretumsplank för den än sakta sluttande, än i djärfva bukter löpande banan, som öfverst avslutas af ett trettio meter högt torn. Den från öfversta våningen utgående bryggan är 60 meter lång och uppbäres af tre spann. Backen är upptill 6 meter bred, men vidgar sig något ut mot hoppet, hvilket är omkring 10 m. bredt; nedloppet är 25 å 35 m. bredt.

Tornets nedersta våning innehåller ett samlings- eller klubbtrum med öppen spis; första våningen boställsrum af ett rum och kök åt instruktören, och i de högre våningarna träffas rum för föreningens styrelse och prisdomare, materialrum, aflämnings- och toalettrum för skidlöpare. Från balustraden utanför femte våningen har man en utsikt öfver Stockholms omgifningar, som söker sin make i vidsträckthet och skönhet.

Invigningen bevistades af en talrik publik; på den kungl. läktaren syntes kronprinsen med söner, prins Carl och prinsessan Ingeborg samt prins Eugen. Främst skördade de inbjudna norrmännen, några af broderlandets förnämsta löpare, som uppträdde utom täfning, stormande bifall för sin heit enkelt beundransvärda uppvisning, till hvilken något motstycke näppeligen förut skådats i Stockholm.

Leif Berg svärfvar som en gam öfver afgrunden. Hans tre hopp på hvarterda 29 meter är dagens grannaste totalitetsprestation. Midt i språnget gör han stram rättning och slår efter en stolt honnör ned i en ställning som kunde gjutas i brons. Harald Smith, likaledes kristianiensare, utför ett språng på 31 meter, och efter täfningens slut slås äfven detta rekord af norrmannen H. Durban-Hansen med ett hopp på hela 32 meter, en bragd som hälsas med ånande bifall. Äfven de öfriga norska gästernas prestationer utmärkas af en förvånande säkerhet och elegans. De uttala sig också med stor förtjusning om den nya backen.

Men äfven svenskarnes spännasina ytterstakrafter och åstadkomma vackra resultat. Särskildt utmärka sig O. Bomgren för kraftiga hopp och de fyra bröderna Tandberg, som i stolt front med finaste rättning hvina utför stuet, slå ned som på kommando och skiljas först nere på isfältet i djärfva Telemarkssvängar. Allt som allt bildade söndagen och invigningen af den nya skidbacken en verklig epok i Stockholms sportlif.

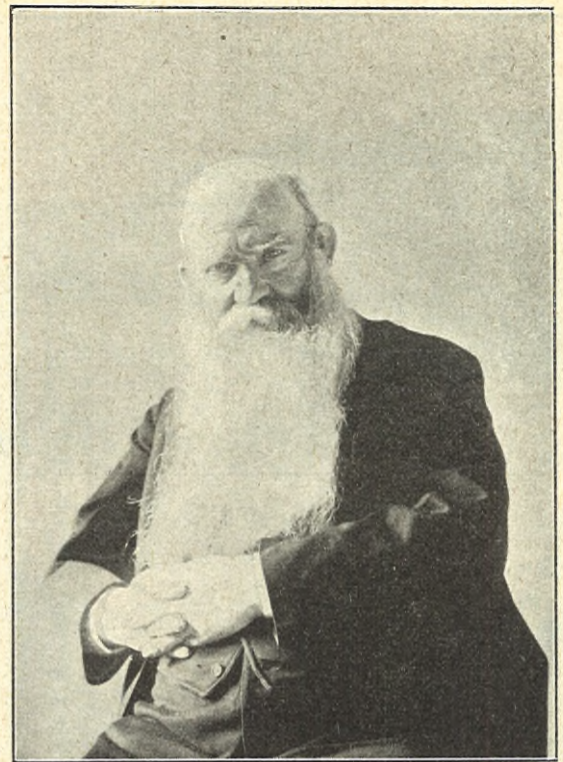

M. G. BLIX.

Magnus Gustaf Blix, till börden norrländing, ägnade sig som vetenskapsman särskildt åt studiet af muskelfysiologien och sinnesfysiologien. Redan under hans studieår väckte hans forsk-

† PROFESSOR M. G. BLIX, rektor vid Lunds universitet, har efter en tids sjukdom, afidit i den skånska lärdomsstad.

†

PROFESSOR F. A. SMITT.

ningar på dessa områden uppmärksamhet. Bland de forskningsresultat, som han vunnit, bör i främsta rummet nämnas hans upptäckt af att våra förmåelser af köld och värme förmedlas genom olika slags nerver. Hans afhandling härom publicerades 1883 och belönades 1889 med Svenska läkaresällskapets halfsekelmedalj. I flere afhandlingar har han med nya metoder behandlat många af de svåraste frågorna beträffande muskelns allmänna fysiologi. Därjämte har Blix konstruerat åtskilliga fysiologiska instrument.

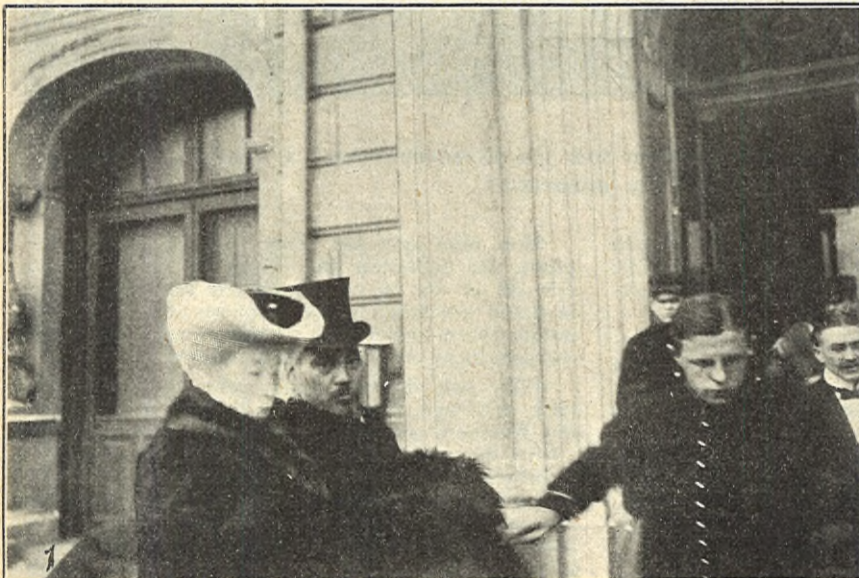
Sedan 1899 beklädde professor Blix den ofta nog mycket fordrande posten som rektor för Lunds universitet, och både i denna sin egenskap och som vetenskapsman efterlämnar han ett stort tomrum. Vid sin bortgång var han endast 54 år gammal, hvarför hans arbete i universitetets och vetenskapens tjänst ju ännu kunde ha burit rika frukter. Som vetenskapsman hade han förvärfvat sig ett namn med berömmelse äfven utom vårt lands gränser, och som rektor för det sydsvenska universitetet hade han inlagt stora förtjänster, som vittnade om hans dugande kraft äfven på detta område. Professor Blix var med ett ord en präktig, fint bildad, sympatisk person, för närvarande kanske det lundsiska universitetets mest populära man.

Gift 1880 med Tina Lamm från Göteborg, efterlämnar professor Blix änka och barn.

*

† F. A. SMITT, professor och intendenten vid Naturhistoriska riksmuseet, afled för några dagar sedan efter ett långvarigt lidande.

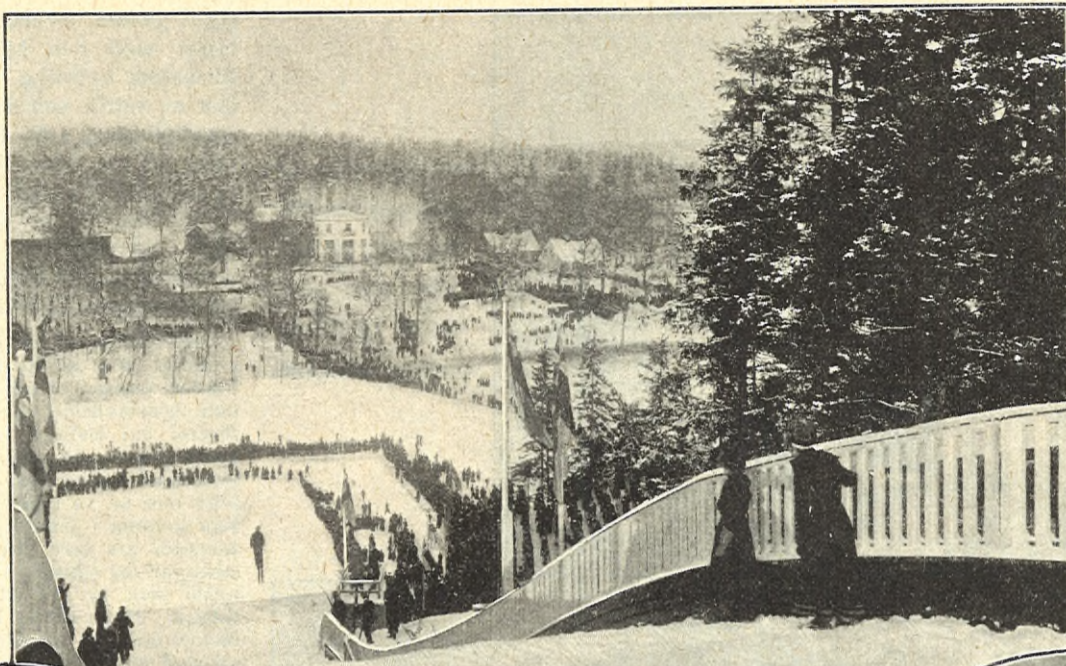
Han föddes den 9 maj 1839 i Halmstad, där

KRIGSDYNINGARNA I STOCKHOLM. 1. JAPANSKE MINISTERN MED FRU ANLÄNDA TILL HOTELL RYDBERG. 2. KANONBÅTEN SKAGUL UNDER UTRUSTNING, I FÖREN FARTYGETS CHEF, SEKOND OCH UNDERBEFÄL. A. BIOMBERG FOTO.

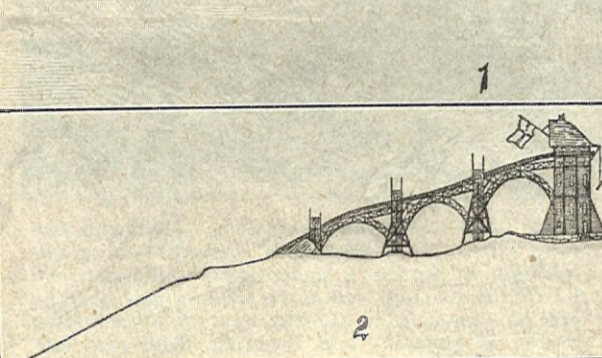
fadern var läkare. Efter att ha aflagt studentexamen i Lund 1855, studerade han sedan i Uppsala, där han 1862 aflade filosofie kandidatexamen och året därpå promoverades till fil. doktor.

När professor Sundevall 1871 tog afsked från sin intendentsbefattning vid Naturhistoriska riksmuseet, kallades Smitt, ehuru blott 32 år gammal, att efterträda denne frejdade forskare, och på denna, en af våra mera framskjutna vetenskapliga poster, har han sedan med endast några kortare afbrott för andra vetenskapliga uppdrag, bland annat som Sveriges ombud vid utställningarna i Wien och London etc., oförtrutet och med framgång verkat ända till det sista.

och afsade sig i följd därpå de flesta offentliga uppdrag. Till det sista var han emellertid ledamot af direktionen för Institutet för blinda. Af yttre utmärkelser, som kommit honom till del, må nämnas, att han sedan 1894 var riddare af Nordstjärneorden.

Liljewalchs egentliga betydelse ligger på det privata affärlifvets område. Jämte sin broder Edward Olof Liljewalch grundade han år 1870 bärnings- och dykeriaktiebolaget Neptun, hvilket som bekant alltid varit ett förträffligt skött bolag, som gjort en betydande insats i bärningsteknikens utveckling och förvärfvat ett mycket ansedt namn, icke endast i Sverige, utan också i utlandet. Liljewalch var vidare verkstäl-

FRÅN INVIGNINGEN AF SKIDBACKEN VID FISKARTORPET. 1. DURBAN-HANSEN GÖR ETT HOPP PÅ 32 METER. 2. SCHEMATISK BILD AF SKIDBACKEN MED TILLBYGGNAD OCH TORN. 3. DE NORSKA SKIDLÖPARNE; N:R 27 LEIF BERG 4. I KLUBBRUMMET I TORNET. A. BLOMBERG FOTO.

Den vetenskapliga skriftställarverksamhet han under denna tid utvecklat har varit betydelsefull och glänsande. Hans stora arbete »Kritisk förteckning öfver i riksmuseet befintliga Salmonider» äger världsrykte, och om det utomordentligt gedigna praktverket »Skandinavien fiskar», hvilket 1892—95 utkom såsom en omarbetad upplaga af Wrigths, Fries' och Ekströms allbekanta, högt skattade arbete, torde utan öfverdrift kunna sägas att det är ett af de vackraste och värdefullaste, som någonsin utkommit på vårt språk.

Men det var icke blott åt det rent vetenskapliga F. A. Smitt ägnade sitt intresse. Af praktisk betydelse ha varit hans inlägg och hans verksamhet i och för fiskeriernas förbättrande. Särskildt har han varit en af de främsta förkämparna för det s. k. drifgarnsfisket, hvilket nu synes börja komma till heders äfven i vårt land.

Personligen var den afidne en godhjärtadt vänlig och tillmötesgående, måhända i viss mening något originell, men särdeles intressant man, som af dem, hvilka lärt närmare känna honom, tillvunnit sig odelad aktning och tillgifvenhet.

Han sörjes närmast af maka och tre barn.

*

AUGUST FERDINAND PAULI, f. d. apotekaren och grundläggaren af den stora parfymfabriken F. Pauli härstädes, afled i förra veckan nära 89 år gammal.

F. PAULI.

Apotekaren P. tillhörde och var nu hufvudman för den år 1625 på Riddarhuset introducerade ätten Pauli samt var son af krigsrådet Fr. A. M. Pauli och Maria Elisabeth Scholander. Han föddes i Stockholm den 1 april 1815 och antogs 1829 till elev å apoteket Svanen i Stockholm. Lärjunge af Berzelius, aflade han år 1833 farmacie studiosiexamen och 1838 apotekarexamen, hvarefter

han 1841 inköpte apoteket i Arvika och 1853 apoteket i Jönköping. Det sistnämnda försålde han åter 1856 och anlade samma år i Jönköping en större fabrik för tillverkning af parfymier, tvål och diverse tekniska fabrikat, hvilken fabrik han år 1875 flyttade till Stockholm.

Han var gift två gånger, nämligen först med Maria Laurentia Augusta Gagner, död 1858, och sedan med Klara Matilda Hasselberg och efterlämnar sju söner och en dotter. Bland barnen märkas civilingenjören Klas Ferdinand P., hvilken nu innehar parfymfabriken, artisten Georg P., jägmästaren James P., praktiserande läkaren i Stockholm dr Albert P., och ingenjören Sven P. Dottern är gift med öfverläkaren dr Magnus Möller.

Enkel och flärdfri i sitt väsen, var Pauli i sin krafts dagar en energisk man, som dref en betydande industriell rörelse. Han hedrades med många förtroendeuppdrag i Jönköping, där han bl. a. var medlem af stadsfullmäktige från institutionens instiftande till sin afflyttning från orten.

Han var riddare af Vasaorden.

*

EN FRAMSTÅENDE AFFÄRSMAN har Stockholm förlorat genom f. d. stadsmäklaren *Thomas Decimus Liljewalchs* nyligen timade framtälle. Liljewalch, som föddes 1840 här i hufvudstaden, blef stadsmäklare på 1860-talet. Hans duglighet och skarpsinne som affärsman förskaffade honom snart stort anseende, och så småningom togs han också i anspråk för offentliga värf. Han blef sålunda af riksdagen utsedd till fullmäktig i Sveriges riksbank och af fullmäktige till vikarierande deputerad därstädes i mars 1893 och till deputerad under år 1890. År 1893 valdes han till stadsfullmäktig. Men de sista åren led han af tilltagande sjuklighet

T. LILJEWALCH.

lande direktör i Oskarshamns mekaniska verkstads- och skeppsdockas aktiebolag samt ordförande i Tanto aktiebolag.

Sedan 1868 var Th. D. Liljewalch gift med Joh. Christina Sundström, en dotter till framlidne klädeshandlaren Sundström, och sörjes nu närmast af henne samt två döttrar och tre söner.

*

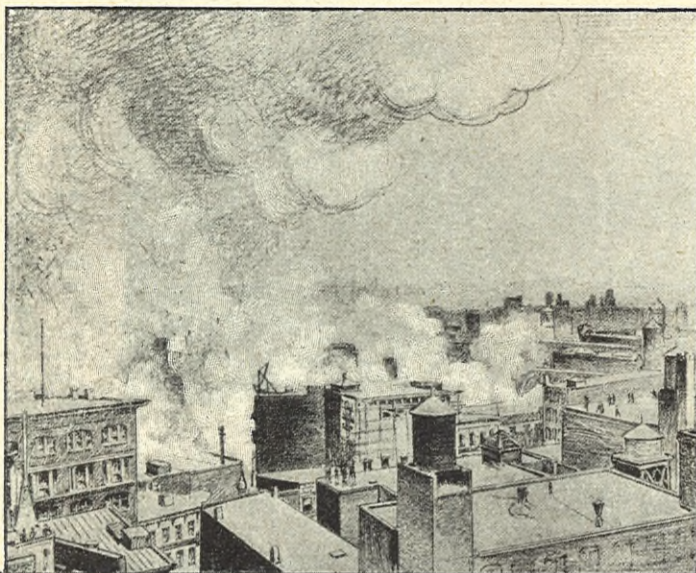
C. A. SWENSSON †. En personlighet, som bland svensk-amerikanerna på andra sidan Atlanten verkat som en af de intellektuella strömningarnas allra främsta krafter därstädes, var den nyligen afidne kände skolmannen, andlige politikern och vältalaren Carl Aron Swensson, grundläggare af och president för Bethany College i Lindsborg, staten Kansas.

Född i Sugar Grove i Pennsylvanien, där D:R C. A. SWENSSON.

Efter nu slutad inventering
Bortslumpas
mitt från föregående säsonger öfverflifna lager
af
Barnkläder
M. BENDIX,
16 Regeringsgatan och 5 Sturegatan.

FRÅN DEN FRUKTANSVÅRDA BRANDEN I BALTIMORE DEN 8 FEBRUARI, SOM ÖDELADE EN STOR DEL AF DEN TÅTAST BEBYGGDA

STADEN MED OFFENTLIGA BYGGNADER OCH AFFÄRHUS TILL ETT VÄRDE AF 70 MIL-LIONER DOLLARS.

hans fader, en från Småland till Nord-Amerika utvandrad prästman, hade kall, aflade d:r Swensson, 22 år gammal, prästexamen vid Augustana College. År 1881 stiftade han Bethany College, som under hans ledning utvecklade sig till den näst Augustana College förnämsta svenska läroanstalten i Amerika och hvilket i vissa fall äger ett universitets rättigheter, samtidigt med att det är förenadt med normalskola för utbildande af amerikanska folkskollärare, handelsgymnasium och musikskola. Det är en utomordentlig energi Swensson utvecklade för att bringa upp denna skola till det blomstrande tillstånd, hvari den nu ter sig. Och det var en energi, hvars drivande makt man hade att söka i den bortgångnes varma kärlek till sitt fädernesland, dess språk och kultur samt dess evangeliskt-lutherska kyrkolif.

Swensson var en skicklig pedagog och en framstående föreläsare, och hur högt hans egenskaper i detta hänseende skattades äfven inom den rent amerikanska skolvärlden, kan man förstå därpå, att han haft i uppdrag att föreläsa vid de världsberömda sommarkurserna vid Chautauqua.

Hans stora organisatoriska och administrativa kraft togs tidigt i anspråk, icke blott inom Kansaskonferensen af Augustanasynoden, utan också inom hela synoden. Som andlig värtalare stod Swensson synnerligt högt, ehvad han använde det svenska eller det engelska språket som uttrycksmedel. Under sina besök här i landet uppträdde han med predikningar, som, sedan åhörarnas första öfverraskning öfver det i dem brusande amerikanska lifvet lagt sig, gäfvade ett länge lefvande, helgjutet intryck af religiöst retoriska mästestycken.

I sitt yttre uppträdande var d:r Swensson mera amerikan än svensk, en i och för sig ganska naturlig omständighet. Men på bottnen af hans naturell låg det svenska kynnet.

Och bland vårt folk därute skall sorgbudskapet följas af de känslor, hvilka minister Thomas tolkat i dessa vackra ord om den aflidne:

»Han var en begåfvad, mångsidig och varm-hjärtad man. Bland svensk-amerikanerna var han en af de allra främsta, och det kan med fog sägas, att ingen svensk-amerikan gjort mera än d:r Swensson för att förena svenskarna på båda sidorna af världshafvet i vänskapens och samhörighetens band. Genom hans död ha svenskarna både i Sverige och i Amerika lidit en oersättlig förlust.»

*

FRÖKEN ELLEN JOLINS nu i Konsthäuset pågående utställning af akvareller från Dalmatien, Italien m. fl. platser förtjänar att påpekas för de konstintresserade. Det är en vacker samling reseintryck, uppfattade och återgifna med känsligt öga för det måleriska och pittoreska i söderns lif.

*

EN VACKER MÖBELUTSTÄLLNING af de för telefonstationen i Warschau afsedda möblerna var för några dagar sedan anordnad i Slöjdföreningens

lokal vid Brunkebergstorg. Möblerna äro efter ritningar af arkitekten Ragnar Östberg tillverkade af Nordiska möbleringsaktiebolaget och hr Carl Johansson och te sig synnerligen gedigna och på samma gång konstnärliga. Öfverklädnaden består af pressadt och förgyllt läder med tallkottsmotiv, utfördt efter egna kompositioner af fröken Elsa Cederborgh, som därvid ådagalagt ett fint konstsinne och en högt uppdrifven teknisk skicklighet på läderplastikens område. Fröken C. har äfven utfört en dekorativ panel af gyllenläder, som tillhör samma möbel.

DANIEL FALLSTRÖM PÅ TOURNÉ.

DANIEL FALLSTRÖM, den älskvarde och uppburne skalden, tillryggalägger som bekant för närvarande en sannskyldig Eriks-

DANIEL FALLSTRÖM. A. B. NILSON, HELSINGBORG, FOTO.

gata genom Sveriges städer, öfverallt motagen med den hjärtligaste sympati och entusiastisk hyllning. Hvert han kommer skyn-dar en talrik och distinguerad publik till hans uppläsningar, och loforden i pressen vittna nogsamt om det intryck, det personliga bekantskapsstiftandet mellan diktaren och hans läsare hos dessa efterlämna. Som ett endalitet prof anför vi följande rader ur Helsingborgsposten, till hvilka skulle kunna uppställas långa spalter af liknande uttalanden:

»Fallström är en spirituellt kåsör. Han äger i ovanligt hög grad detta något, som vinner och binder, denna blandning af föredragets elegans och hjärtevärm, naturlighet och finess. Hans företal om kvinnan var ett praktprof på ett elegant, spirituellt och genom innerligheten medryckande kåseri, som nog ingen nordisk uppläsare, icke ens en så tränad diseur som Herman Bang, kan komma i jämnhöjd med. Det är intimiteten, konsten att med lätt hand beröra och få just de strängar att vibrera, hvilka uppläsaren själf önskar anslå, som är det karaktäristiska för Fallströms talang. Hans dikter blefvo på detta sätt de mest läckra och förjusande små taflor, kringflätade af en ram af viol och liljekonvalje.

Det ligger väljund och känsla i den Fallströmska diktningen. Man ser kvinnoögon blänka och hör friska skratt i gröna hagar. Eller ock känner man brisen från skärgårdens sund och fjärdar, ser nytjårade ekor med hvita segel och vågskvalp mot stäfven ligga ut mot hafsbandet. Där finns friskhet och blå himmel öfver det hela. Och konstnären har med en förvånande omedelbarhet lyckats gripa och gifva lif åt de stämningar som fångat hans sinne.

Damernas poet har ju Fallström ofta blifvit kallad. Och säkert är, att på svenskt tungomål få, om ens någon, på ett ridderligare och mera nobelt sätt sjungit kvinnans lof. Det ligger något af försvenskad Aramis, af litterär chevalier öfver Fallström som kvinnodiktare, en de skönas trubadur med handen alltid på lutans strängar, då det gäller att sjunga damernas pris.»

Den ovanliga tournén har hittills berört städerna Uppsala, Gefle, Malmö, Helsingborg, Landskrona, Lund, Kristianstad, Karlskrona, Kalmar, Wexjö, Linköping och Norrköping. Härnäst lära Göteborg, västgöta- och västkuststäderna komma i tur och därefter Norrland.

Det karaktärsfulla porträtt af skalden på tourné, vi meddela här invid, är taget af vår alltid påpasslige Helsingborgsfotograf hr Alfred B. Nilson och kommer helt visst att hälsas med nöje af de talrika läsarinor, hvilka i dessa dagar som ett rikt minne bevara eller som en efterlängtd glädje motse någon af Daniel Fallströms uppläsningssaftnar.

För året nytillträdande prenumeranter

som ännu icke erhållit början af *Selma Lagerlöfs berättelse »Herr Arnes penningar»*, uppmanas ännu en gång att med det allra första insända sina adresser jämte ett tioöres frimärke i porto, då de i följd utkomna arken af den intressanta följetongen gratis tillställes dem. Senkommande rikskära nämligen att bli utan, då vi nu måste bestämman upplagan för nödig tilltryckning.

TEATER OCH MUSIK.

»TOSCA».

Kungliga teatern gaf den 15 denes för första gången Puccinis opera »Tosca». Med det gynnsamma mottagande och den välförtjänta framgång, som kompositörens nästföregående opera »Bohème» rönt härstädes, ännu i friskt minne motsåg man nyheten med en viss spänning. Vittnar nu »Tosca» om en fortsatt

Förnämsta tvättmedel

Äro och förblifva dock vid finare tvätt

HYLINS
Ekonomi-Tvål

och vid gröfre tvätt (byk)

HYLINS
Prima Tvätt-Tvål

utveckling eller en tillbakagång hos tonsättaren? Man kan nästan svara ja i båda afseendena.

Som bekant är innehållet byggt på det från Sarah Bernhards uppträdande härstädes kända dramet af Sardou. Af detsamma hafva de båda italienerne Illica och Giacosa gjort en libretto, som bland alla operatexter i gräslig brutalitet näppeligen har sin like. Den är emellertid både raffinerad och verksam i sceniskt hänseende. I korthet är innehållet följande.

Handlingen försiggår år 1800 i Rom. Floria Tosca är en berömd sångerska och älskarinna till målaren Mario Cavaradossi. Denne får genom en slump tillfälle att ute på sin landtgård gömma en från kasketten S. Angelo flyktad statsfånge, Angelotti. Roms fruktade polischef Scarpia listar emellertid ut, att Cavaradossi haft sin hand med i spelet, samt att han i Toscas och Cavaradossis kärleksförhållande kan få ett lämpligt medel att därmed öfva tryck på den senare för att förmå honom att utlämna Angelotti, den Scarpias spårhundar förgäfvets sökt finna. Cavaradossi fängslas och underkastas tortyr så godt som i Toscas närvaro, och den olyckliges ångestrop afpressar Tosca slutligen bekännelsen om hvar Angelotti är gömd. Denne tages i förvar, Cavaradossi inbäres sanslös och blodig från tortyrkammaren och Tosca kastar sig på knä samt höljer hans ansikte med kyssar. I detsamma inkommer en tjänare och förkunnar, att Bonaparte vunnit seger. Cavaradossi lifvas härigenom af hoppet om, att Rom skall befrias från Scarpia och andra tyranner och nedkallar hämnd öfver tyranniet. Scarpia befäller, att han jämte Angelotti skall föras till galgen. Tosca blir ensam med Scarpia. Förtviflad sjunker hon ner på en stol, medan hennes bödel helt lugnt fortsätter sin afbrutna supé. Scarpia — »biktfader och bödel i en person» — afslöjar sig nu ock som en lysten libertin. Han säger Tosca, att hon genom att för en timme öfverlämna sig åt honom kan rädda Marios lif. Utom sig och sedan hon fåfängt anropat Scarpia om nåd och förskoning, ger hon slutligen vika, men fordrar att själf få öfverbringa benådningen till Cavaradossi. Hon får tillstånd härtill, men för att det ej för allmänheten skall se ut som en benådning, låtsas Scarpia ge sin tjänare order, att Cavaradossi skall skjutas »med lösa skott». I själfva verket menar han motsatsen. Tjänaren uppfattar ock hans mening och går. Tosca begär nu äfven ett pass för sig och Mario, och medan Scarpia skriver passet, närmar sig Tosca supébordet, tömmer ett glas vin och fattar en på bordet liggande lång, spetsig knif, den hon döljer bakom ryggen. Sedan Scarpia satt sitt sigill under passet, rusar han lidelsefullt mot Tosca för att sluta henne i sina armar. Men vid hans utrop »Nu är du ändtligt min» stöter denna knifven i hans hjärta, hvarefter den eländige under förbannelser segnar ned och dör. Detta är slutet af den ohyggliga andra akten. I den tredje fusiljeras Cavaradossi, och Tosca kastar sig, sedan hon funnit att Mario är död, från San Angelos bröstvärn, i samma ögonblick Scarpias sbirrer komma för att gripa henne.

Härtill har Puccini komponerat en musik, som flerstädes är synnerligen stämmingsfull, men ofta ock rätt torr och mera buren af rutin och ett väl långt gående effektsökeri än af verklig inspiration. Dock finnas åtskilliga melodiosa och varmt lyriska ställen, som någorlunda försona åhörarna med det brutala i handlingen. Hit kunna räknas kärleksduetten emellan Tosca och Cavaradossi i första akten, Toscas sång om konsten och det sköna i andra akten samt Cavaradossis afskedsång i den tredje. Af god verkan äro ock de båda körerna, Te deum i första akten och kantaten i den andra, där kören med Toscas solo ljuder i genom fönstret till Scarpias rum, där pinoförhöret pågår. Mycket är recitativiskt behandlad, särskildt i Scarpias parti, och flerstädes finner man en handling utförande betecknas med

ett långt utdraget orkesterackord (t. ex. vid Scarpias sökande efter Angelotti i Attavantiska kapellet). Instrumenteringen är färgrik och full af originella och djärva klangeffekter. Ett tacksamt tillfälle till en stämmingsfull tonmålning har kompositören haft i början af tredje akten, där mot morgonen månskenet strömmar ned öfver Rom med den väldiga St Peterskyrkan i fonden. Stämmingsmålningen har här dock ej blifvit hvad den bort kunna blifva. Något öfverflödigt och pålappad förekommer här herdegossens sång bakom scenen, liksom ock i slutet af andra akten dödsceremonierna vid Scarpias döda kropp förefalla onödiga.

Kompositören upprepar sig själf flerstädes. Sålunda förekomma hela långa fraser ur »Bohème» (exempelvis i sakristanens lilla parti). Äfven Verdi och Mascagni m. fl. kännas igen. I fint och poetiskt stämmingsmåleri samt i melodirikedom anse vi för öfrigt, att »Bohème» står betydligt öfver »Tosca».

Nu till utförandet. Främst står utan all gensägelse fru Hellström som Tosca. Detta parti torde vara ett af de alla svåraste och mest måttfulla, som skrivits för en operasångerska. Fru H. öfvervinner dock alla svårigheter, och hennes varma och klangfulla stämma samt säkra sångkonst fira en sannskyldig triumf — kanske den största, som denna ständigt framåtgående sångerska vunnit. Och äfven i dramatiskt hänseende ger hon en synnerligen vacker och sympatisk bild af Tosca såväl i hennes kärlek och svartsjuka som i hennes ångest och hat. Särskildt utmärkte hon sig i den uppskakande andra akten. Därnäst bör nämnas hr Forsell, hvilken gaf en ganska god bild af den fruktade polischefen Scarpia; kanske är han dock väl finpolarad. Sångpartiet sköttes värdadt. Som Cavaradossi är hr Nyblom ej fullt tillfredsställande. Utförandet är dramatiskt rätt godt, men stämman saknar fasthet och det väljud, som stundom här fordras. Tonen ansättes stövis och sången störes af en obehaglig chevrottering. Öfriga roller äro af underordnad art. Dock torde böra nämnas hr Stiebel, som ger sakristanens parti ganska karaktäristiskt, om han ock bör bemöda sig om att uttala texten litet tydligare, samt hr Mandahl som Angelotti.

Verket är väl instuderadt under hr Hennebergs ledning. Uppsättning, regie och dekorationer förtjäna ock loford. Vi tro dock ej, att denna operas lif blir långvarigt vare sig här eller annorstädes. Bifallet har de aftnar vi bevisat föreställningen varit ganska matt. Dock har man tydligt velat utmärka fru Hellström, hvilken ock fått huvudparten af bifallet. På premiären var det ej ens fullt hus och vid fredagens föreställning var publiken ingalunda talrik.

Texten, som från originalspråket öfversatts af hr Sven Nyblom, företer både förtjänster och brister.

*

Oftanstående anmälan skulle hafva kunnat inflyta i föregående nummer, om vår anmälare ej i likhet med dagspressens recensenter vägrats tillträde till generalrepetitionen. I likhet med dem beslöt vi därför att inhibera allt omnämnande af k. teaterns nyhet till efter ett förnyadt åhörande af densamma. För såväl allmänhetens som k. teaterns egen skull bör ett dylikt portförbud ej vidare förekomma.

VASATEATERNS senaste nyhet, den på gamla Straussvalser uppkokade operetten »Värluft», tycktes falla den fulltaliga premiärpubliken något bättre på läppen än den så hastigt och osaligt afsonnade »Grefvinnan Pepi». Att denna framgång icke kan tillskrivas några vare sig musikens eller librettos gedignare egenskaper, är visst och sant, men . . . à la bonheur . . . vi äro nu efter den långa operettfastan så innerligen tacksamma för hvad som än bjudes oss i den vägen, att den ärade direktionen egentligen kan lufta hvad för gamla urfällna dekorationer till ackompanjementet af hvilka gamla utslitna valser som helst, endast som krydda i spadet bestås några af fru Emma Meissners tjufpojksleenden, hr Oscar Bergströms trubadurtoner och hr Ringvalls skräpuksgrimaser. Och den ärade direktionen försitter sannerligen icke konjunkturerna, därpå var »Värluft» ett nytt och eklatant bevis! Hur länge den skall kunna fortfara att spela på baisse i publikens anspråk, det blir en annan fråga. Och kanhända vore det icke alldeles ur vägen att i tid utbringa en varning mot allt för lättsinniga — terminsspekulationer!

Fru ANNA NORRIE OCH Hr SVEN SCHOLANDER gäfvö i söndags sin tredje och sista populära soaré och naturligtvis, som vi förutspådde, för utsåldt hus. Intensivare än någonsin ljud bifallet och framkallade flere extranummer.

Fru HILDA FORSSLUND, en af den svenska landsortsscenen märkligare kvinnliga artister, har i dessa dagar vid Svennberg-Håkanssonturnén, som f. n. befinner sig i Malmö, firat sitt 40-årsjubileum som skådespelerska.

Fru F. började redan i barnåren sin teaterbana och har tills dato utfört öfver 500 olika roller, däribland Dorine i »Tartuffe», Agnes Sorel i »Orleanska jungfrun», Maria i »Den ondes besegrare» och fru Bonnard i »Duvals skilsmässa», för att endast nämna några.

Den roll i hvilken fru F. först riktigt slog igenom var Talismanens i »De båda rödhåriga» — ett på sin tid mycket omtyckt repertoarstycke, hvilket skedde i Kristianstad.

Från denna tid tillhörde hon teaterns mest bekanta namn, var på 1870-talet engagerad först vid Södra, sedan vid Mindre teatern i Stockholm. I början på 1880-talet lämnade hon Stockholm och har sedan dess tillhört Lindmarks, Engelbrechts, Rydbergs, Selanders och von der Ostens sällskap samt nu senast Håkansson-Svennbergturnén, där hon alljämt med framgång verkar. Sedan 1884 är hon förenad i ett lyckligt äktenskap med skådespelaren Richard Forslund.

VIOLINISTEN ARVE ARVESEN, hvars porträtt Idun meddelade i sitt förra nummer, hade på sin bebådade konsert för några aftnar sedan samlat en intresserad publik, inför hvilken han hade tillfälle ådagalägga sin fina musikaliska talang i bland annat utförandet af César Francks sonat i a-dur för violin och piano, Corelli-Léonard, »La Folia» m. fl. Hr Tor Aulin och fröken Märtha Ohlson medverkade.

BRÜSSELKVARTETTEN gaf på genomresa i förra veckan en talrikt besökt konsert härstädes. Kvartetens utmärkte prestationer äro för väl kända för att behöfva detaljeradt omnämnas. Programmet inleddes med Beethovens opus 95 i f-moll, en på en gång melankolisk och passionerad komposition, som erhöll ett alltigenom briljant utförande. Följde så Mozarts soliga och tändande d-durkvartett, där violoncellen har en synnerligen tacksam uppgift. Konserten afslöts med trenne här förut ej hörda novelletter (op. 15) af Glazounow, en ungersk, en antikiserande och en spansk. Om ock ej af vidare betydande art, voro dessa novelletter dock ganska intressanta bekantaker, helst som utförandet här liksom i de öfriga numren var alldeles förträffligt. De fyra konstnärerna hyllades med rikligt bifall efter hvarje nummer.

Hr OTTO OLSSON gaf i söndags orgelkonsert i Johannes kyrka och fick här ytterligare tillfälle att dokumentera sig som en duktig orgel-spelare. Att gamle Bach ej saknades på programmet var naturligt; han representerades här af Toccata och Fuga i d-moll. Intressantaste numret var dock Te Deum af Max Reger, Tysklands f. n. främste orgelkompositör, »den nye Bach», som han af många kallas. Konsertens inledningsnummer af fransmannen Widor gjorde ej alls det intryck, som borde hafva kunnat väntas af en komposition med hans namn. Den saknade visst ej intressanta poänger, men verkade orolig och tröttande. Hr Olsson framträdde äfven som kompositör med ett anslående adagio för orgel. Utmärkt biträde lämnades af hr Tor Aulin och Ebba Björkbo. Den förre spelade med bredt och ypperligt föredrag Händels violinsonat i g-moll och beledsagade frkn B. vid hennes föredrag af »Ave Maria» af César Franck. Frkn B. sjöng dessutom med frisk och praktig stämma Sjögrens »Vise konungars tåg» och Gounods aria »Jerusalem».

PELLE SNYGG OCH BARNEN I SNASKEBY gafs ånyo i söndags som matiné å k. teatern med stor framgång och under entusiastiskt jubel från den öfverfyllda salongen. Från konsertafdelningen vilja vi särskildt framhålla den Gyllenhammarska trion och dess musikaliska prestationer. Trion består af fru A. Gyllenhammar samt fröknarna L. Gagge och A. Silfverstolpe med dr P. Gyllenhammar som ackompanjator å luta. Fröken Valborg Svärdröm skördade äfven lifligt bifall med sina visor.

Matinéen förnyas ännu en gång, nämligen om söndag. Sällskapet S. de C. är verkligen att lyckönska till det goda uppslaget med denna »barnopera».

HILDA FORSSLUND.

KÖKSALMANACK

Redigerad af

ELISABETH ÖSTMAN,

Inneh. af Elisabeth Östmans Husmoderskurs i Stockholm.

FÖRSLAG TILL MATORDNING FÖR VECKAN 28 FEBR.—5 MARS 1904.

Söndag: Consommé med ostbeignet; sockerrötter med rödt smör; stekt tjäder med salader; bisquitstårta.

Måndag: Köttkroketter med champignonsås; fruktsoppa.

Tisdag: Fläskkroletter med presad potatis; semlor med mjölk.

Onsdag: Vildtpastej med brynt potatis och lingon; körsbärssoppa med gräde och skorpor.

Torsdag: Ärtor med fläsk; väfflor med sylt.

Fredag: Renbiffar med potatis; lika mycket tårta.

Lördag: Italiensk soppa; stekt, fylld färsk sill med korintsås och potatis.

RECEPT:

Stekt tjäder (f. 6 pers.). 1 tjäder 1 hg. späck, 3 msk. smör (60 gr.), 2 tsk. salt.

Sås: Smöret i hvilket fågeln brynts, 2 msk. mjöl, 1½ liter buljong, 2 dcl. tjock gräde, 1 tsk. socker, 1 tsk. soja.

Beredning: Tjäder finnes i handelen från midten af aug.—midten af mars. Då fågeln är frusen, lägges den öfver natten i köket för att tina upp.

Den plockas och flås därefter, urtages, sköljes väl och torkas samt lägges i mjölk några tim. Tjäderhonan har det finaste köttet. Den späckas på bröstet och läret med späcket skuret i fina strimlor och uppsättes. Smöret brynes i en stekgryta, fågeln ilägges och brynes vackert på alla sidor, hvarefter den upptages och saltas. Smöret i hvilket fågeln brynts, fräses med mjölet, buljongen och grädden tillsättes och såsen får ett godt uppkok samt afsmakas med socker och soja. Fågeln nedlägges i såsen och får sakta steka omkr. 2 tim., under det den ofta öfveröses och spädes med mera buljong om så behöfves.

Bröstet och lären skäras i tunna skifvor, som åter hopläggas och serveras på skrofvat. Såsen silas och skummas, är den för tjock, tillsättes litet tjock gräde eller buljong, och 1 tsk. kallt smör iröres.

Bisquitstårta (f. 12 pers.). 320 gr. sötmandel, 320 gr. strösocker, 7 äggwhitor.

Till garnering: Syltade apelsinskal, frukt och gelé.

Till pannan: 1 msk. smör (20 gr.), 2 msk. stötta skorpor.

Beredning: Mandeln skällas, torkas väl, drifves genom mandelkvarn och blandas med sockret. Äggwhitorna vispas till hårdt skum och vispningen fortsättes ¼ tim. Äggwhitkummet blandas försiktigt med mandeln och sockret, hvarefter massan fylls i en väl smord och brödbeströdd tackjärns-

panna och gräddas i svag ugnsvärme omkr. 1 tim. Tårtan stjälpes upp, när den afvalnat och garneras när den är kall med frukt och gelé.

Köttkroketter (f. 6 pers.). 1 lit. kokt eller stekt kött, 3 msk. smör (60 gr.), 4 msk. mjöl, 4 kkp. buljong, salt, hvitpeppar, 1 äggula.

Till panering: 2 ägg, 2 kkp. stötta skorpor.

Till kokning: 1 kg. flottyr.

Beredning: Köttet skäres i fina tärningar. Smör och mjöl sammanfräsas, buljongen påspädes och såsen får koka 10 min. Köttet ilägges och stufningen får ett uppkok, hvarefter den afsmakas med kryddorna och äggulan tillsättes. Massan utbredes på ett flatt fat att kallna. Af köttmassan formas aflångt runda kroketter. De rullas i stötta skorpor, doppas i de uppvispade äggen och rullas åter i stötta skorpor hvarefter de få stå och stelna 1 tim.

Flottytren upphettas och när en tunn, blå rök stiger upp från ytan, nedlägges kroketterna och få koka gulbruna, då de uppläggas på gräppapper att af-rinna.

De garneras med persilja, kokt i smör och serveras med champignonsås.

Vildtpastej (f. 6 pers.). ¾ kg. öfverblifven, skrapad fågel, 1½ hg. späck, 5 ägg, 2½ dcl. gräde, salt, hvitpeppar, och socker efter smak.

Till formen: 2 hg. späck.

Beredning: Den skrapade fågeln

stötes till en fin massa. Späcket skäres i fina tärningar. Köttet och späcket arbetas tillsammans, hvarefter de uppvispade äggen, grädden och kryddorna tillsätts.

Massan slås i en med tunnt skurna späcksrifvor beklädd form och kokas i vattenbad omkr. 2 tim.

Renbiffar (f. 6 pers.). 1½ kg. renstek, 2 lit. svagdricka eller skummad mjölk, ½ msk. salt, ¼ tsk. hvitpeppar, 4 msk. smör (80 gr.), 2 dcl. buljong, 1 dcl. tjock gräde.

Beredning: Köttet lägges i mjölk eller dricka öfver natten för att tina upp. Det inklappas därefter väl i en duk och skäres i omkr. 2 cm. tjocka skifvor, hvilka bultas på båda sidor och kryddas. En tackjärnsspanna upphettas långsamt, tills den blir rykande het.

En del af smöret brynes däri, och biffarna iläggas att steka omkr. 2 min. på hvarje sida. Pannan urvispas med kokande buljong och gräde, och såsen får ett uppkok samt hålles öfver biffarna. Löken skalas, skäres i skifvor och brynes i resten af smöret och därmed garneras biffarna.

Italiensk soppa (f. 6 pers.). ½ hg. stjärnmakaroni, 2 liter buljong, 2 msk. parmesanost, socker, salt, hvitpeppar, 1 msk. maderia, 2 äggulor, 1 dcl. tjock gräde.

Beredning: Makaronin sköljes väl och påsättes i kokande saltadt vatten och får koka omkr. ½ tim. Den upp-

hålles i durkslag och öfverspolas med kallt vatten för att ej klibba tillsammans. Buljongen kokas upp, och makaronin nedlägges däri, soppan afsmakas med osten, kryddorna och vinet. Äggulorna vispas med grädden i sopp-skålen och soppan tillsås under stark vispning.

Stekt, fylld, färsk sill (f. 6 pers.). 7 färska sillar, 14 anjovisar, 1½ kkp. stötta skorpor, 1 kkp. oskummad mjölk, 2 msk. fint hackad persilja, 2 msk. salt, ¼ tsk. hvitpeppar, 1 tsk. socker.

Till stekning: 1 kkp. groft rågmjöl, 6 msk. osmält flottyr.

Beredning: Sillen öppnas i ryggen, inälvor och ryggben borttagas, hvarefter sillen sköljes mycket väl och ingnides med 1½ msk. af saltet. Anjovisen rensas, urbenas, hackas fint och blandas med de stätta skorpona, mjölken, persiljan, ½ msk. af saltet, hvitpepparn och sockret. Med denna färs fyllas sillarna. Flottytren upphettas i en långpanna, sillarna vändas i rågmjölet och iläggas samt få steka i ugnen omkr. 20 min., hvarunder de ofta öfveröses med flottyr. Serveras med korintsås.

R. T. 70 13. S. H. Ödmanns A. T. 13 13. **DRAK-THE** ½ kg. 3:50; ¼ kg. 1:85; 100 gr. 75 öre; 50 gr 40 öre.

Fysiologiska skodon
Skomakare C. NILSSON,
Lutternsgatan 3 — Stockholm.

Bostad på landet,
belägen 2 å 3 kilometer från Eslöfs köping och bestående af 5 större rum och 3 mindre, pigkammare, kök med köllare, 4 vindsrum, bryggshus, bakstuga, stall, vagnsportar, vedbodas m. m. samt 2 trädgårdar bort-hyres på längre tid från den 1:ste nästkommande oktober eller genast mot en årlig hyra af 600 kr. Man hänvände sig till kyrkoherde L. Edelberg, Eslöf

Mina Solbad
med tillhörande half- och sittbad som af framstående Läkare ordinerar för nerv-åkommor!
H. Klem,
18 Birger Jarlsgratan 18.
Allm. Tel. 152 54

Mönster.
Alla slag af mönster efter de förnämsta Franska, Engelska, Amerikanska och Tyska modeller, till-handahållas med elegant snitt. Endast 3 mått nödvändiga: lifvidd, (måttet tages rundt figuren omedelbart under armarne) midjevidd och kjollängd.
Bluslif 40 öre
Lifmönster 40 öre
Kjolmönster utan släp... 50 öre
Hel dräkt 75 öre
Prinsessklädning 75 öre
Reformdräkt 75 öre
Ärmmönster 20 öre
Barndräktmönster, 50 öre
Kragmönster (Pellerin)... 50 öre
Kappmönster 60 öre
Kjolmönster med släp ... 75 öre
Nationaldräktmönster ... 1 kr.
Expedieras portofritt om rekvisition åtföljd af likvid i sparmärken eller postanvisning insändes till
Iduns Mönsterafdelning,
Bryggaregat. 17, Stockholm.
— Alla slag af mönster. —

Fosterföräldrar.
Hvem vill upptaga en några månader gammal flicka, antingen som eget barn eller mot årlig betalning. Läkarebetyg finnes. Svar med uppgift på villkor jämte referenser emotes tacksamt före 1 mars till »G. I.» Sv. Telegr. Byrån, Stockholm.
Veckans nummer af
"PUCK"
innehåller bland annat:
"Den senaste operastriden".
Af
Lagermans Puddingpulver
"TOMTEN"
fås en utmärkt god och närande efterrätt.
Alla barns förtjusning.
TOMTEN

Att beakta.
Byt bort hos mig Edra gamla, moderna Möbler och tag nya, eleganta Möbler, eller antika Möbler, eller nya Mattor, Gardiner, Korkmattor i stället för det gamla, som bytes. Endast denna vecka tager jag gamla Möbler i byte.
3 Södra Badstugugatan, Möbelhus t.
Läs och märk!
Af alla ekmöbler fås de bästa från Ekmöbelfabriken i Nyköping. Begär prisk. Utställning: Vasagat. 7, Sthlm.
Profnummer
af
Iduns Modetidning
sändes gratis och franko till alla de prenumeranter, som uppgifva namn och adress till
Iduns expedition.

Intressanta Samlingar äro:
100 olika Vykort Herregårdar Kr. 3 00
100 " " Kyrkor " " 3 00
Från Södermanland och Östergötland.
Ins. likvid i postväx eller frimärken.
Dagmar Eriksén, Norrköping.

Öfverblifna årgångar
af
Iduns Handarbetstidning,
från år 1903, innehållande öfver ett hundratal stilfulla och moderna originalmönster realiserar till 1 krona pr st. om beloppet insändes i postanvisning till
Iduns exp.

Banyuls Trilles.
Ett aptitgivande, magstärkande vin, afsedt för konvalescenter och svaga personer i allmänhet. Rekommenderadt af många hrr läkare.
Pris pr butelj kr. 3,50 hos
HÖGSTEDT & Co.,
Stockholm, 32 Regeringsgatan.

Lektyr.
Ett antal äldre årgångar realiserar till betydligt nedsatta priser och erbjudas för dem, som förut ej äga desamma, en billig, omväxlande och lärorik lektyr. Mot insändande af nedannämnda belopp till **Expeditionen af Idun, Stockholm,** erhållas inom Sverige portofritt.
Idun 1892 2: 25
Idun 1893 (nr 1 felas) 2: 25
Idun 1895 (julnumret oberäknadt) 2: 50
Idun 1896 (d o d o) 2: 50
Idun 1897 (d o d o) 3: —
Idun 1899 (nr 92 och julnumret slut) 3: —
Idun 1901 (med julnumret) 4: —
Idun 1902 (med julnumret) 4: 50
Iduns julnummer 1894 0: 20
Iduns julnummer 1898 0: 40
Barngarderoben 1903 2: 50
Exp. af Idun.

Vy-, Fantasi- och Gratulationsbrevkort
bäst och billigast från **Nordiska Förstöringsanstalten, Jakobsgratan 25, Stockholm.** Stor sortering. Vykort efter insändt fotografi utöftras i prima ljustryck till 12 kr pr 1,000 ex. Prislista jämte profsändning af 100 st. i **finaste kolorering kr. 2,25, ljustryck kr. 1,50.** Allt prima kvalitet.

NATIONALDRÄKTER
i stilfylla mönster och färger förfärdigas fort väl och billigt.
Augusta Isackson,
Södra Långgatan 20, Kalmar. Rikst. 3 86.
"ROSEN", "ROSEN".
Det bästa medlet, af tusenden pröfvadt och erkändt, för **kravväxter i boningsrum,** är det patenterade Blomstergödningsämnet **"ROSEN"**.
Pris per ask 75 och 50 öre.
Till salu hos de flesta Blomster-, Färg och Specierhandlare i riket.
Bruksanvisning och intyg, mot enkelt porto, från **"Tekniska Fabriken Kab i Eskilstuna"**.
Nederlag för Stockholm:
TJÄDERS FRÖHANDEL.

Elever i matlagning
mottagas vid Östermalms Matlagningsskola, Linnégatan 18. Kursen 3 månader.
A. Rönne.

Damkläde
är alltid elegant, modernt och hållbart. Utmärkt vackert hellell damkläde, som eljest kostar c:a 6 kr. pr meter, säljes direkt till endast 4:50 pr meter. Bredd 130 cm. Frakträtt. Prover i 10 färger mot 20 öre i frim. Full belägenhet garanteras.
Norrköpings Ylleaffärsaffär,
Norrköping.

English Lessons.
Miss Maugham.
Vallingsgatan 5, n. b. At home 12—1, 6—7.

En ung, barnlös, bildad familj, där öm omvårdnad tillförsäkras, emottages ett 2 bögst 3 års barn. Utförligt svar till »Familj 1904», Iduns exp.

LEDIGA PLATSER
En Sjuksköterska
för Nora stad anställes fr. o. m. i nästa april. Ansökan till befattningen ställes till Hälsovårdsnämnden i Nora före 1 mars och bör vara åtföljd af präst-, läkare- samt kunskaps- och tjänstgöringsbetyg. Lön 600 kr. pr år jämte husrum och vedbrand.
Närmare meddelar Hälsovårdsnämndens ordförande, adress Nora.

En ordentlig, i matlagning fullt hemmastad jungfru får plats 24 apr. i hos liten familj i Dararne. Lön 200 kr. »Fru A. H—d», Holsäker.

Barnjungfru.
En äldre, fullt pålitlig och samvetsgrann barnjungfru, som vill åtaga sig vården af 6 barn (biträdd af yngre barnjungfru) erhåller den 24 april plats i bättre familj i öfre Norrland. Stor lön Svar m. fotografi & betyg till »Varen 1904», Töre p. r.

Trädgårdsarbete.
Två starka, tafliga flickor, något kunniga i trädgårdsskötsel, erh. plats hos kvinnlig trädgårdsm. Svar till »Solhem», Herryda.

Hushållsfröken,
kompetent att förestå och sköta ett hus, »kicklig i finare matlagning, bakning, syltning m. m., önskas till våren 1904 — på landet, men ej landtushåll. Köksa finnes. Svar snarast möjligt med betyg och lönesanspråk till »Skåne», Akarp p. r.

Som sällskap och hjälp åt ung husmor sökes en bildad huslig flicka Nora Inackord byrån. Mäster Sam.-gatan 62, Sthlm.

En ej för ung enkel flicka med små pret. och friskt, jämnt lynne önsk. som sällsk. och hjälp åt en klen fru på landet. Endast de, som kunna uppfylla dessa fordringar, böra svara. Adr »P. R.» Storebro.

En enkel
och anspråkslös äldre flicka eller änka med god karaktär och glad lynne, kun. i sömnad och van vid husl. arb., får plats att vara sjuklig husmoder till hjälp och stöd. Svar till »Gödt hem, n:o 8», Annonsbyrån Östra Larmgatan n:o 1, Göteborg

En frisk,
snäll och anspråkslös flicka, som i ett enkelt ställa hem på landet, där större hushåll finnes, vill deltaga i alla inom hushållet förekommande göromål, erhåller i början af april plats på egendom i mellersta Sverige. Lönepret torde uppgifvas samt fotogr. sändas till Iduns exp. under adress »Fru Andersson».

Den 1 maj 1904 önskas en ung, frisk och huslig bättre flicka, häst musikalisk, som f. uns sällskap och hjälp i treftigt hem i Norrland Sökande bör vara villig hjälpa till med vården af ett c:a 9 mån. barn samt med hvad i öfrigt förekommer i ett hem på landet. Den som är kunnig i matl., bakn. och sömnad har företräde. Svar med lönepretentioner, fotografi och rekommendationer före den 15 mars 1904 under adress: »Familjemedlem 1904», Iduns exp., f. v. b.

Ett bättre fruntimmer, fröken eller änka utan barn, 45 å 50 år gammal, som trifs och är van vid landet och som vill utföra tillsyn och hafva vård om hemmet och tjänare samt har förstånd om matlagning, får plats genast. Upplysningsvis bör nämnas att vårdfolket är borta cirka 4 å 5 månader om året. Svar märkt »Landet 1904», inlämnas under adr. S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm, f. v. b.